

Lausunto YVA-selostuksesta / Kokkolan energiaverkkojen voimajohtohanke, Hirvisuo-KIP

Rakennus- ja ympäristölautakunta 08.10.2025 § 116
108/11.00.03/2025

Valmistelijat

Johtava ympäristötarkastaja Tuomas Hirvijoki, lupatarkastaja Tiia Sillanpää

Asia

Etelä-Pohjanmaan ELY-keskus pyytää lausuntoa Kokkolan kaupungin ympäristönsuojeluviranomaiselta Kokkolan Energiaverkot Oy:n ympäristövaikutusten arviointiselostuksesta koskien 400 kV:n tai 400+110 kV:n voimajohdon rakentamista Hirvisuon sähköasemalta Kokkolan Ykspihlajan suurteollisuusalueelle.

Lausunnon kuulemisaika on 27.8. - 10.10.2025. Etelä-Pohjanmaan ELY-keskus toimii YVA-menettelyn yhteysviranomaisena. Envineer Oy toimii hankkeen YVA-konsulttina. Yhteysviranomainen antaa YVA-selostuksesta perustellun päätelmänsä kahden kuukauden kuluessa lausuntojen antamiseen ja mielipiteiden esittämiseen varatun määräajan päättymisestä. Hankkeen sijainti on esitetty liitteessä A. YVA-selostus löytyy internet-sivuilta osoitteesta www.ymparisto.fi/kokkolanenergiaverkot-hirvisuo-kip-voimajohto-YVA ja paperiversiona Kokkolan kaupungintalolta. YVA-selostuksen liitteet ja YVA-selostus on yhdistettynä oheismateriaalissa A.

Oheismateriaali A
Liite A

YVA-selostus liitteineen
Sijainti

Hanke

Hanke koskee noin 8 kilometrin pituisen 400 kV:n tai 400+110 kV:n voimajohdon rakentamista Hirvisuon sähköasemalta Hepo-Ventusnevan kautta Kokkolan keskustaajaman lävitse Kokkolan Ykspihlajan suurteollisuusalueelle. Uusi voimajohtoreitti sijoittuu suurimmalta osin olemassa olevan voimajohdon viereen ja sijaitsee lähimmillään noin 1,5 kilometrin etäisyydellä Kokkolan keskustasta. Nyt vireillä oleva hanke on aiemmin ollut osana Flexens Oy Ab:n vedyn ja ammoniakkin tuotantolaitoksen YVA-menettelyä. Rakennus- ja ympäristölautakunta lausui silloisesta YVA-ohjelmasta 27.9.2023 § 134 sekä päivitetystä ympäristövaikutusten arviointiohjelmasta 26.6.2024 § 101.

Aikataulullisista ja suunnittelutilanteen eroavaisuuksista johtuen Kokkolan Energiaverkot irtautui Etelä-Pohjanmaan ELY-keskuksen kanssa sovitun mukaisesti Flexens Oy Ab:n kanssa yhdessä tehtävästä YVA-menettelystä ja saattaa YVA-menettelyn loppuun itsenäisesti voimajohdon osalta.

Voimajohdolle tarkastellaan yhtä pääreittivaihtoehtoa, jonka varrella on Kokkolan golfkentän kohdalla vaihtoehtoinen reittitarkastelu. Suunniteltu voimajohto sijoittuu suurelta osin Patamäen 1-luokan pohjavesialueelle molemmissa voimajohtovaihtoehdoissa. Reitin varrelle sijoittuvia asuinalueita ovat Matalamaa, Taularuukki, Koivuhaka ja Mesilä. Lisäksi voimajohtoreitin varrella sijaitsevia virkistyskäytöillisesti merkittäviä alueita ovat Kokkolan golfkenttä, Patamäen ja Santahaan ulkoilualueet sekä Santahaan urheilualue.

Ykspihlajan suurteollisuusalueelle rakennettavalle sähköasemalle tarkastellaan kahta vaihtoehtoista sijaintia; Outokummuntien ja Hopeakivenlahdentien risteys ja Outokummuntien ja Tekijäntien välinen alue. Alueelle sijoittuvan uuden sähköaseman sijainti tarkentuu suunnittelun edetessä. Sähköasemalle tarvitaan noin 2-2,5 hehtaarin kokoinen suorakulmion muotoinen alue. Rakenteet ovat suojatussa tilassa ja ne on varustettu vuotokaukaloilla mahdollisten öljyvuotojen vuoksi. Sähköaseman suoja-altaan tilavuus on suurempi kuin sähköaseman sisältämän öljyn määrä.

Tarkasteltavat vaihtoehdot

- Vaihtoehto VJ1a:

Vaihtoehto VJ1a kulkee Hirvisuon sähköasemalta Hepo-Ventusnevan olemassa olevan voimajohdon vieressä Outokummuntielle saakka. Voimajohto kulkee golfkentän koillispuolella olevien vesialueiden itäpuolelta jatkaen Koivuhaan, Taularuukin ja Mesilän asuinalueiden välistä kohti Patamäen ulkoilualueutta. Koivuhaan ja Taularuukin asuinalueiden välissä vaihtoehto vaatii olemassa olevan voimajohdon siirtoa hieman itään päin. Voimajohto kulkee Patamäen ja Santahaan ulkoilualueiden läpi kääntyen Outokummuntien kohdalla länteen. Voimajohto kulkee Outokummuntien eteläpuolelta Hopeakivenlahdentien risteykseen saakka, jonka kohdalla se risteää tien pohjoispuolelle. Outokummuntien eteläpuolella ei nykyisin ole voimajohtoa.

- Vaihtoehto VJ1b:

Vaihtoehto VJ1b:n reitti on vastaava vaihtoehdon VJ1a:n kanssa lukuun ottamatta Hepo-Ventusnevan kohdalla tarkasteltavaa vaihtoehtoista reittiä. Hepo-Ventusnevalle vaihtoehto VJ1b kääntyy loivasti länteen ylittäen Hepo-Ventuksentien kahdesta kohdasta. Golfkentän kohdalla voimajohto kulkee Hepo-Ventuksentien itäistä laitaa. Koivuhaan ja Taularuukin asuinalueiden välissä vaihtoehto vaatii olemassa olevan voimajohdon siirtoa hieman itään päin.

YVA-ohjelman lausunnon huomioiminen YVA-selostuksessa

Kaupungin ympäristönsuojeluviranomainen on hankkeen YVA-ohjelmasta antamassaan lausunnossa todennut, että voimajohdon maisemalliset vaikutukset on tärkeä arvioida huolellisesti ja kuvattava ne havainnollistavin kuvin verrattuna nykytilanteeseen. Hankevastaava on YVA-selostuksessa todennut, että vaikutuksia

maisemaan ja kaupunkikuvaan on arvioitu maastokäyntien, ilmakuvien, karttatarkastelujen, paikkatietojen, valokuvien sekä alueella aikaisemmin tehtyjen selvitysten ja inventointien perusteella. Erityistä huomiota on kiinnitetty siihen, muuttuuko maisemarakenne hankkeen myötä. Arvioinnin tukena on käytetty laadittuja näkemäalueanalyyskejä ja sovitekuvia. Näkemäalueanalyysin avulla on arvioitu sähkönsiirtolinjoista aiheutuvien maisemavaikutusten laajuutta. Maisemavaikutuksia syntyy puuston poistosta johtoalueelta sekä pylväistä ja itse voimajohdosta. Maisemavaikutuksia muodostuu voimajohtojen korkeuden (ylimmät osat n. 30-35 m korkeudessa) ja uuden johtoalueen vaatiman puustottoman tilan (n. 45 m leveä alue) vuoksi. Maisemavaikutusten merkittävyyttä lisää Matalamaan, Taularuukin ja Koivuhaan asutuksen sekä suosittujen virkistysalueiden ja -kohteiden sijainti lähellä voimajohtoa tai sen reitillä. Toisaalta uuden voimajohdon sijoittaminen pääosin olemassa olevan voimajohdon viereen lieventää maisemavaikutuksia. Uuden voimajohdon myötä voimajohtojen hallitsevuus lähimaisemassa kuitenkin kasvaa. Maiseman muutos voi vaikuttaa kielteisesti asumisviihtyvyyteen sekä virkistyskäyttöalueilla liikkumisen mielekkyyteen.

Kaupungin ympäristönsuojeluviranomainen on YVA-ohjelman lausunnossa todennut lisäksi, että voimalinjojen osalta tulee tehdä laadukkaat luontoselvitykset sekä voimalinjakäytävien vaikutukset elinympäristöjen pirstoutumiseen ja eliölajeihin tulee selvittää. Hankevastaava on YVA-selostuksessa todennut, että voimajohtovaihtoehtoista vaihtoehto VJ1a aiheuttaa enemmän suoria vaikutuksia muutamalle luontotyyppikuvioille. Kuvion 8 tuore kangas on arvioitu monimuotoisuutta tukevaksi kohteeksi ja lehtokuviot 9 ja 10 monimuotoisuutta turvaaviksi kuvioiksi. Voimajohtolinjan leventäminen pienentäisi näitä kuvioita. Vaikutukset muihin huomioitavia luontoarvoja sisältäviin luontotyyppikuvioihin ovat yhtäläiset vaihtoehdon VJ1b:n kanssa. Kokonaisuudessaan luontotyyppien pirstoutuminen on kuitenkin melko vähäistä molemmissa voimajohtovaihtoehtoissa, ja menetetyt luontotyyppit pinta-alaltaan pieniä.

Kaupungin ympäristönsuojeluviranomainen on lausunnossa todennut, että vaikutukset Santahaan virkistysalueeseen ja esimerkiksi reittien siirtotarpeet tulee arvioida. Hankevastaava on todennut YVA-selostuksessa, että lähimmäksi voimajohtoa sijoittuvat asuinalueet Taularuukki ja Koivuhaka sekä yksittäiset asuinalueet Hepo-Ventusnevalle ja Matalamaassa ovat herkimpiä voimajohdon vaikutuksille. Voimajohto vaikuttaa ennen kaikkea asuinviihtyvyyteen, mutta vaikutukset ovat paikallisia ja osaltaan riippuvaisia niiden kokijasta. Voimajohdolla ei arvioida olevan terveysvaikutuksia lähistön asukkailla. Suunniteltu voimajohto kulkee suosittujen virkistysalueiden lävitse, minkä lisäksi nykyisin voimajohtoreitin varrella olevia viheralueita käytetään virkistykseen. Suunnitellun voimajohdon eteläosassa sijaitsevat Kokkolan golfkentät, keskiosassa Patamäen ulkoilualue ja pohjoisosassa Santahaan ulkoilualue. Näiden lisäksi reitille sijoittuu Santahaan urheilualue sekä vaihtoehto VJ1b:n linjaukselle Hepoventuksen jalkapallokenttä. Voimajohto ei pääosin rajoita alueiden

virkistyskäyttöä, mutta voi vaatia pylväiden takia esimerkiksi kuntoradan reittimuutoksia tai golfväylien uudelleensijoittelua. Johtoaukean laajentaminen voi heikentää esimerkiksi marjastuksen ja sienestyksen mahdollisuuksia alueella.

Kaupungin ympäristönsuojeluviranomainen on YVA-ohjelman lausunnossa todennut, että voimansiirtolinjojen sijoittaminen yhteispylväisiin auttaisi kaventamaan linjakäytävää, jonka mahdollisuus tulee selvittää. Hankevastaava on todennut YVA-selostuksessa, että uudet 400 kV:n ja 110 kV:n voimajohdot sijoitetaan yhteispylväisiin, mitä pidetään ympäristövaikutuksiltaan parempana vaihtoehtona kuin niiden sijoittamista rinnakkain omiin pylväisiinsä.

Kaupungin ympäristönsuojeluviranomainen on todennut linnustovaikutusten osalta, että arviointiselostuksessa tulee arvioida myös ekologisen kompensaation mahdollisuutta. Hankevastaava toteaa, että voimajohdon rakentamisella ja erityisesti johtoalueen raivauksella arvioidaan olevan suurimmat vaikutukset pesimälinnustoon. Johtoaluetta raivataan myös voimajohdon ollessa käytössä, jotta puustoa ei pääse kasvamaan johtoalueelle. Voimajohdon ja johtoalueen rakentamisen arvioidaan vaikuttavan pesimälinnustoon varsinkin metsäisillä alueilla erityisesti Santahaan, Patamäen ja Koivuhaan metsäisillä alueilla, joissa uusi voimajohto sijoittuisi nykyisen voimajohdon viereen laajentaen kuitenkin raivattavaa johtoaluetta. Uhanalaisista pesimälinnuista tämä vaikuttaisi eniten hömötiaiseen (EN) ja töyhtötiaiseen (VU), jotka molemmat ovat tyypillisiä metsälajeja. Suora vaikutus näihin lajeihin olisi elinympäristön pieneneminen johtoalueen laajennuksen verran. Uudella voimajohdolla ei kuitenkaan nähdä olevan lintujen siirtymistä estävää vaikutusta metsäisillä alueilla. Myöskään edellä esitetty luontotyyppien pirstoutumiset on arvioitu vähäiseksi ja näin ollen myös senkään ei arvioida juuri vaikuttavan alueen pesimälinnustoon. Pensaikkolajit, kuten alueella tavatut uhanalaiset pajusirkku (VU) ja pensastasku (VU) sekä pensaskerttu (NT), voidaan nähdä jopa hyötyvän johtoalueen laajentumisesta. Muut uhanalaiset alueella havaitut lajit (viherpeippo, tervapääsky, haarapääsky) ovat kulttuuriympäristön lajeja, joiden elinympäristöt eivät voimajohdon rakentamisen myötä arvioida pienenevän. Voimajohdon ja johtoaukean rakentamisesta aiheutuvat vaikutukset arvioidaan pesimälinnustolle pieniksi, koska vaikutukset pääosin kohdistuvat tavanomaisiin lintulajeihin ja niiden elinympäristöihin. Myöskään hömötiaisen ja töyhtötiaisen elinympäristön kaventuminen ei ole merkittävää siten, että se vaikuttaisi kyseisten lajien elinvoimaisuuteen alueella. Voimajohtojen reittivaihtoehdoilla ei arvioida oleva eroavaisuuksia pesimälinnustoon kohdistuvien vaikutuksien kannalta.

Kokkolan kaupungin ympäristönsuojeluviranomainen kiinnitti YVA-ohjelmaa koskevassa lausunnossaan huomiota siihen, että mikäli voimajohtolinjan teräsbetoniset perustukset ulottuvat pohjaveden tasolle, tulee rakentamisen aikana harkita tilapäistä pumppausta pinnan alentamiseksi ja pumpattavien vesien imeyttämistä takaisin

pohjavesialueelle. YVA-selostuksessa hankevastaava on todennut, että voimajohdosta noin 6,4 km kulkee 1-luokan Patamäen pohjavesialueella. Riippuen valittavasta vaihtoehdosta, olemassa olevaa johtoaluetta voidaan hyödyntää 4,5–6,5 km:n matkalla. Tällöin uusi voimajohto sijoittuu vanhalle johtoalueelle, jota levennetään noin 45 metriä. Voimajohdon rakentaminen Patamäen 1-luokan pohjavesialueelle voi vaikuttaa paikallisesti alueen pohjaveden virtausolosuhteisiin. Vaikutuksia kuitenkin vähentää se, että suunniteltu voimajohtoreitti sijoittuu osin jo olemassa olevalle johtoaukealle. Koska voimajohto toteutetaan ilmajohtona, rajautuvat mahdolliset vaikutukset pohjavesiin ilmajohdon pylväiden perustuksien alueelle, ollen vähäisiä johtuen pitkästä pylväsvälistä 200–400 m. Vaikutuksia pohjavesiin voi syntyä puuston raivaamisesta, mikä voi lisätä muodostuvan pohjaveden määrää. Hankkeen toiminnan aikana johtoaukean kunnossapitoraivaus aiheuttaa vastaavan riskin pohjavedelle kuin rakentamisvaiheessa toteutettu johtoaukean leventäminen. Lisäksi rakentamisvaiheessa sekä toiminnan aikaisessa kunnossapitorauksessa on riski työkonien öljyvuoille. Voimajohtolinjan perustukset pyritään tekemään siten, että ne eivät ulotu pohjaveden tasolle. Mikäli voimajohdon teräsbetoniset perustukset ulottuvat pohjaveden tasolle, tulee rakentamisen aikana arvioida tarve pohjaveden tilapäiselle alentamiselle. Pohjaveden tilapäinen alentaminen voidaan toteuttaa tilapäisellä pumppauksella, lisäksi arvioidaan mahdollisuutta imeyttää pumpattava vesi takaisin pohjavesialueelle. Yksityiskohtainen suunnitelma pohjaveden tilapäiselle alentamiselle tehdään tapauskohtaisesti. Perustukset pyritään rakentamaan kokonaan pohjavedenpinnan yläpuolelle. Vaihtoehdossa VJ1a voidaan hyödyntää enemmän vanhaa johtoaukeaa. Vaihtoehdossa VJ1b voimajohto kulkee läheltä Surbrunnin golfkentän pohjavesilammikoita, Hepo-Ventuksentien itäpuolta. Surbrunnin lammikoiden vettä hyödynnetään sekä golfkentän kastelussa että Patamäen vedenottamon imeytysvetenä. Voimajohdon pylväiden rakentamistyöt saattavat aiheuttaa paikallisesti Surbrunnin lammikoiden veden samentumista ja täten vaikuttaa hetkellisesti Patamäen vedenottamolle imeytettävän veden laatuun. Edellä mainittujen syiden vuoksi voimajohtovaihtoehto VJ1a arvioidaan pohjavesivaikutusten kannalta hieman paremmaksi vaihtoehdoksi. Hankevastaava on todennut YVA-selostuksessa, että kaiken kaikkiaan voimajohdon pohjavesivaikutukset ovat pieniä.

Ehdotus lausunnoksi YVA-selostuksesta

Ympäristönsuojeluviranomainen yhtyy YVA-konsultin näkemykseen, että voimajohdon merkittävimmät ympäristövaikutukset muodostuvat muutoksissa maankäytössä ja maisemassa sekä voimajohdon läheisimpien asuinalueiden viihtyvyydessä ja virkistyskäytössä. Ympäristönsuojeluviranomainen yhtyy näkemykseen, että voimajohdon pohjavesivaikutukset ovat pieniä.

Ympäristönsuojeluviranomainen katsoo lievänä puutteena, että YVA-selostuksen tausta-aineistona ei ole hyödynnetty Tiira-havaintoja,

joista olisi saatu täydennystä maastokartoituksen tuloksiin ja laji.fi havaintoihin.

Kaupungin ympäristönsuojeluviranomainen katsoo, että sähköaseman rakentaminen pohjavesialueen ulkopuolelle ehdotetulle Outokummuntien ja Tekijäntien väliselle alueelle on vaihtoehtoista parempi ja aiheuttaa pienemmän riskin pohjaveden laadulle tai määrälle.

Yhteenvedona Kokkolan kaupungin ympäristönsuojeluviranomainen katsoo, että reittivaihtoehto VJ1a on parempi vaihtoehto ympäristönäkökulmista katsottuna. Mikäli reitti VJ1a tulee valituksi, on huomioitava hankkeen yhteensovittaminen maankäytön ja kaavoituksen kanssa.

Johtava ympäristötarkastaja

Rakennus- ja ympäristölautakunta päättää

1. Lähettää edellä esitetyn lausunnon yhteysviranomaiselle
2. Pykälä tarkastetaan kokouksessa

Asian käsittely

Puheenjohtaja Nurmi ilmoitti olevansa esteellinen (Hall.L 28.1 §, yhteisöjäävi) ja poistui kokouksesta asian käsittelyn ja päätöksenteon ajaksi klo 16.15. Pykälän käsittelyn ajan puheenjohtajana toimi Tiina Autio.

Muutosesitys

Jäsen Koskela esitti, että lausuntoa muutetaan kuulumaan seuraavasti: Kokkolan Kaupungin ympäristönsuojeluviranomainen katsoo, että reittivaihtoehto VJ1b on parempi vaihtoehto kahdesta takastellusta vaihtoehdosta. Mikäli reitti VJ1b tulee valituksi, on huomioitava hankkeen yhteensovittaminen maankäytön ja kaavoituksen kanssa. Jäsen Järvi kannatti jäsen Koskelan esitystä.

Äänestys

Koska oli tullut pohjaesityksestä poikkeava esitys, jota kannatettiin, tuli asiassa suorittaa äänestys. Äänestys suoritettiin avoimella nimenhuudolla. Johtavan ympäristötarkastajan pohjaesitys oli JAA, jäsen Koskelan muutosesitys oli EI.

Äänestyksen tulos: Johtavan ympäristötarkastajan pohjaesitys (JAA) ei saanut yhtään ääntä, jäsen Koskelan muutosesitys (EI) sai yhdeksän (9) ääntä, yksi (1) oli poissa. Näin jäsen Koskelan muutosesityksestä tuli lautakunnan yksimielinen päätös.

Liite B

Äänestyslista

Päätös

Rakennus- ja ympäristölautakunta

1. päätti lähettää lausunnon yhteysviranomaiselle jäsen Koskelan esittämällä muutoksella:
Kokkolan Kaupungin ympäristönsuojeluviranomainen katsoo, että reittivaihtoehto VJ1b on parempi vaihtoehto kahdesta takastellusta vaihtoehdosta. Mikäli reitti VJ1b tulee valituksi, on

huomioitava hankkeen yhteensovittaminen maankäytön ja kaavoituksen kanssa

2. tarkasti pykälän kokouksessa.

Puheenjohtaja Nurmi palasi kokoukseen pykälän käsittelyn jälkeen klo 16.34.